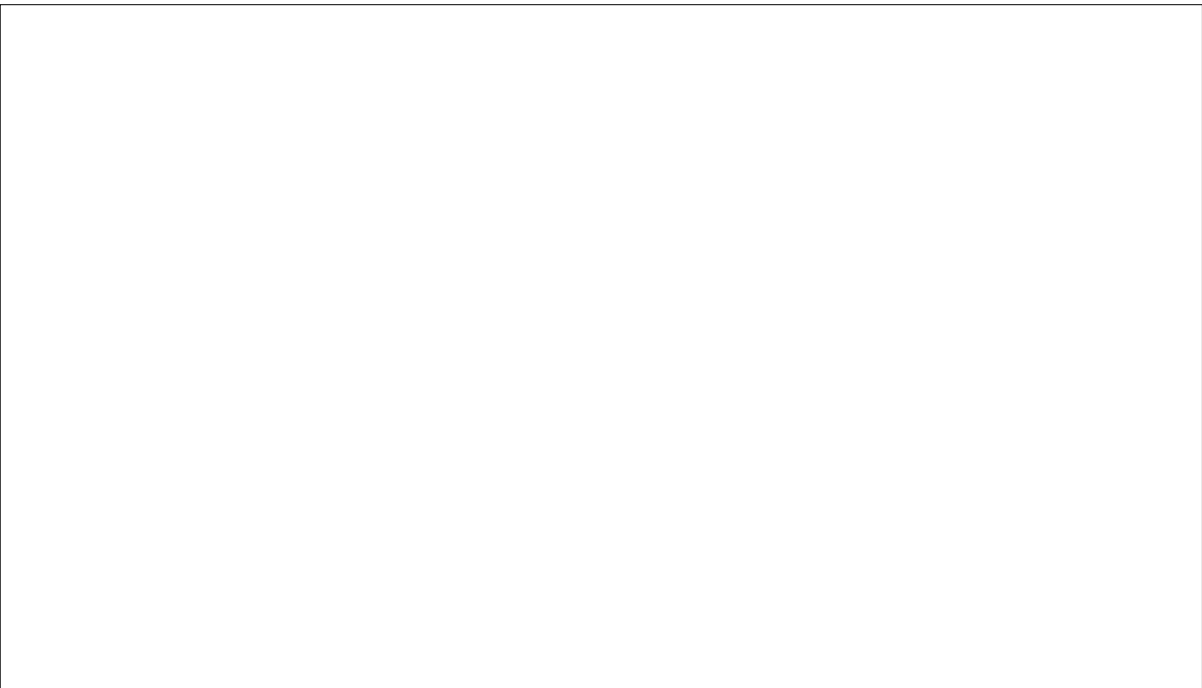

- یکشنبه ۴ تیر ۱۴۰۲**
- سال سیزدهم ■ شماره ۲۶۰۲**

رؤیای شیرین کاشت یک میلیارددرخت در چهار سال

سهم همدان سالانه سه میلیون درخت که هنوز کاشت نهال آن در دستور کار است

طرح («کاشت یک میلیارد درخت در کشور») کاملاً عملیاتی است.

در آن روز مشاور و رئیس حوزه ریاست سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور درباره کاشت یک میلیارد نهال به‌عنوان یکی از سیاست‌های کلان این سازمان توضیح داد: نهضت مردمی‌کاشت یک میلیارد درخت از سال ۱۴۰۲کلید می‌خورد و قرار است هر سال ۲۵۰ میلیون نهال کاشته شود و بعد از چهار سال به یک میلیارد برسد. آن‌ها اعلام کردند رهبر معظم انقلاب نیز تأکید دارند که اگر هر ایرانی سه نهال بکارد و مردم پای کار بیایند، این هدف به‌راحتی قابل دسترس است چراکه نظر رهبری این است که خود مردم پای کار بیایند و دستگاه‌های دولتی نیز حمایت و نظارت را انجام دهند.

به این ترتیب البته با یک ظرفیتی، موضوع به مردم حواله داده شد و اینکه مثل یک میلیون مسکن، یک میلیارد درخت را هم مردم باید بکارند ولی خوب بود که مسئولان این مطلب را به رهبری نسبت نمی‌دادند و خود از زیر بار ناممکن بودن این طرح فرار نمی‌کردند.

زخم یادگاری بر پیکر درختان کهن‌سال

مانند تغییر اقلیم و گرم شدن کره زمین که در مقیاس جهانی آن را تحت تأثیر قرار داده نیز بر زندگی درختان کهن‌سال تأثیر گذاشته است. از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده درختان کهن‌سال در کشور می‌توان به برخی از آسیب‌های انسانی مانند نوشتن یادگاری روی تنه درخت، کوبیدن سکه، قطع شاخ و برگ‌ها و آتش افروزی، حفاری و تغییرات فیزیکی انجام پذیرفته در محدوده اطراف این درختان نام برد.

حسین عبیری گلپایگانی؛ فعال محیط زیست کنده‌کاری و نوشتن یادگاری روی تنه درختان را در خشک شدن آن‌ها مؤثر می‌داند. آفات نیز یکی از تهدیدهای مهم درختان کهن‌سال است و ازجمله آن‌ها می‌توان به بیماری «ارس واش») اشاره کرد که تهدید جدی ارس جنگل‌های ارس در استان‌های مانند سمنان به‌شمار می‌آید. بیماری «ارس واش») یک گیاه نیمه انگلی ویژه گونه مخروطیان است که حیات این نوع درختان را با تهدید جدی روبه‌رو می‌کند و یکی از عوامل مهم خشک شدن درختان کهنسال و دیرزیست ارس است. ازجمله خسارت‌های غیرمستقیم آن آماده‌سازی جنگل برای آتش‌سوزی به خاطر خشک شدن شاخه‌های درختان است.

از دیگر آفات درختان کهن‌سال می‌توان به «آفت پروانه برگ‌خوار»، «اکرم خراط»، «اکرم ساقه‌خوار» و «اوسوک پوست‌خوار» اشاره کرد.

با توجه به اینکه امر حفاظت و حراست از این درختان ضروری است، می‌بایست جهت حفظ این ذخایر ژنتیکی با ارزش کشور راهبردی خاص تدوین کرد.

رئیس مرکز نوآوری و فناوری سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور می‌گوید: در حوزه مدیریت جنگل، امسال هدف‌گذاری کرده‌ایم که در چهار تا پنج استان برای گونه‌هایی که ارزش ژنتیکی و حفاظتی دارند و گونه‌های کهن‌سال با استفاده از ظرفیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری، طرح شناسنامه‌دار کردن الکترونیک درختان عملیاتی شود.

به گفته حمیدرضا سلیمانی صدور شناسنامه الکترونیکی برای درختان جنگلی از سال گذشته در استان کرمانشاه به‌صورت پایلوت آغاز شده است.

علاوه بر مسئولان، مردم نیز باید در جهت حفظ درختان کهن‌سال کوشا باشند و با خودداری از آتش‌افروزی در مناطق جنگلی و قطع درختان در تور، قلاب و صید قاچاق با استفاده تلاش کنند.

جنگل‌های زاگرس داریم و کافی است تنها هر کدامشان در هر روز تنها یک نهال را بچروند، عدد عجیب و غریبی می‌شود.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد به‌نظر می‌رسد همچنان بازی با اعداد در وعده‌ها از سوی مسئولان ادامه دارد. یکی از جدیدترین این وعده‌ها؛ اینکه دولت در طول چهار سال یک میلیارد درخت در سراسر کشور خواهد کاشت!

نخستین اشکال این وعده این است که دولتمردان اصلاً توجه ندارند که دو سال از دوره دولت تمام شده و تنها دو سال باقی مانده است! کسانی که تصمیم گرفته‌اند بعد از دو سال چنین مطلبی را اعلام کنند ای کاش لااقل حساب می‌کردند که در طول مدت رفته، چند درخت کاشته شده است؟ بر مبنای این وعده در طول دو سال گذشته از دولت باید ۵۰۰ میلیون درخت کاشته شده باشد، این عدد در استان همدان طبق سهم درنظر گرفته‌شده باید تاکنون به ۶ میلیون درخت رسیده باشد اما نه‌تنها چنین نشد بلکه در روز درختکاری سال گذشته بعد از کاشت یک نهال، با قاطعیت عنوان شد که

بالای جنگل‌های شمال کشور و مناطقی همچون زاگرس که هر روز بر مشکلات آن از دام مازاد گرفته تا آتش‌سوزی‌های گسترده، افزوده می‌شود، در عین حال با توجه به کمبود سطح کاشت برای نهال‌کاری و مشکلاتی همچون کمبود آب، نگهداشت و احیای جنگل‌ها نسبت به کاشت نهال اهمیت بیشتری دارد.

هادی کیادلیری با بیان اینکه حفاظت از جنگل‌های ایران باید در اولویت باشد، افزود: حتی در عنوان طرح نیز واژگان اشتباهی به‌کار برده‌اند زیرا این طرح نیست بلکه پویش است و لازمه تحقق آن، مشارکت مردم درکاشت و در نگهداری است حال آنکه با گسترده بودن آسیب‌های محیط هنوز چرایی توجه به این مقوله برای مردم در ابهام قرار دارد.

وی با تأکید بر اینکه کاشت درخت مشکلی ندارد اما شرايطش اهمیت دارد اظهار کرد: ادعا می‌کنند که هدف کاشت این درختان جذب کربن است اما ابهام اصلی این است که عوامل تخریب جنگل‌ها باعث انتشار ۱۰۰ برابری کربن می‌شود؛ مثلاً در حال حاضر ۳۶ میلیون میلیون دام در

سال‌های ابتدای کاشت و استقرار این درختان آب محدودی به آن داده و در سنوات بعدی برای آن‌ها عملیات خاک‌ورزی انجام می‌شود. وی با اشاره به اینکه در طرح مردمی کاشت یک میلیارد درخت نیز سهم همدان سالانه سه میلیون نهال است، گفت: در حال حاضر تولید سه میلیون نهال در نهالستان‌های استان در دستور کار است.

وی با بیان اینکه سال گذشته ۳۸۴ هزار نهال توزیع کردیم، اذعان کرد: از سال آینده کاشت سه میلیون اصله نهال در عرصه‌های مختلف در دستور کار خواهد بود.

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان با اشاره به اینکه ما در غنی‌سازی این جنگل‌ها و زیر آشکوب آن‌ها دستورالعمل‌های فنی خاصی را با استفاده از نهال‌هایی که از بذر گونه‌های طبیعی این جنگل‌ها است به‌کار گرفته‌ایم، اذعان کرد: تقریباً عرصه جنگلی ما در استان بالغ ۳۶ هزار هکتار است که در این بین تنها ۴۴۱ هکتار آن تاج پوشش بالا دارد.

خرائلی با بیان اینکه تاکنون در مساحتی بالغ بر دو هزار و ۷۵۰ هکتار از این جنگل‌ها، ذخیرگاه‌های جنگلی که در آن گونه‌های در حال انقراض و دارای ارزش ژنتیکی وجود دارند را شناسایی کردیم، گفت: این درحالی است که تا چند سال پیش میزان مساحت شناسایی‌شده بسیار اندک و حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ هکتار بود اما درحال حاضر ضمن شناسایی و آگهی کردن این اراضی، بخشی از آن‌ها را بنا به ضرورت قرق می‌کنیم.

وی عنوان کرد: در خصوص جنگل‌های

دست‌کاشت نیز باید بگویم، در چند بخش

انجام می‌شود که یکی از بخش‌ها پارک‌های

جنگلی است که طراحی آن‌ها از گذشته متداول

بوده به طوری که در حال حاضر بحث نگهداری

از آن‌ها مطرح است مثل پارک جنگلی اسدآباد،

پارک میرزاکوچک خان ملایر، پارک جنگلی سراب

گاماسیاب و غیره.

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

همدان با اشاره به بخشی از جنگل‌کاری‌های

انجام شده در حاشیه جاده‌ها که تأمین‌کننده

فضای سبز دیم شهری در اطراف شهرها هستند

ابراز کرد: خوشبختانه در این زمینه شاهد عملکرد

مناسبی بودیم به نحوی که زیبایی خاصی را به

ورودی شهرها بخشیده‌اند، ازجمله آن‌ها می‌توان

به جنگل‌های دست‌کاشت بین همدان تا ملایر،

رزن تا همدان، خروجی اسدآباد به همدان و از

نهاوند به سمت کرمانشاه اشاره کرد.

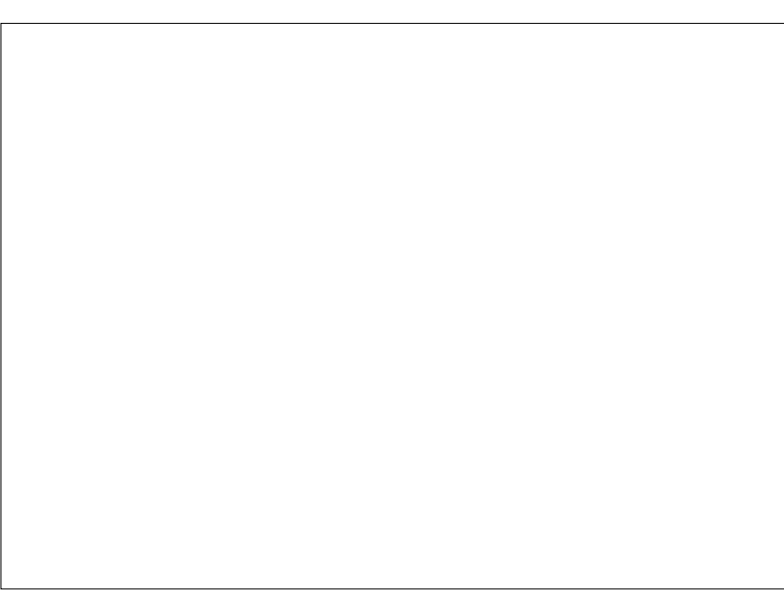
خرائلی با بیان اینکه این جنگل‌های حاشیه‌ای

دیگر به مرحله‌ای رسیده‌اند که نیازمند آبیاری

نیستند، تصریح کرد: در این جنگل‌ها گونه‌های

سازگار با محیط کاشته شده‌اند؛ بنابراین تنها در

لاک‌پشت‌های ایران در معرض تهدید

جنوب شرق آسیا است و رکوردار مصرف غذایی لاک‌پشت‌ها هستند؛ به طوری که روزانه چندین تن تجارت لاک پشت در این منطقه صورت می‌گیرد. از گوشت، چربی، تخم و لاک لاک‌پشت‌ها

استفاده می‌شود. گوشت این حیوان مصرف غذایی دارد و عمدتاً لاک‌پشت‌های آب شیرین برای مصرف خوراکی استفاده می‌شوند.

این کارشناس معاونت محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست افزود: تجارت لاک‌پشت‌ها به‌عنوان حیوانات خانگی نیز در دنیا رایج است که مصرف لاک‌پشت‌های لاک نرم و خشکی برای این منظور مرسوم است.

مبارکی با بیان اینکه تخریب زیستگاه‌ها یکی از مهم‌ترین عوامل تهدید لاک‌پشت‌ها محسوب می‌شود، تصریح کرد: زیستگاه این گونه‌ها به اشکال مختلف از بین می‌رود. اگر طبقه‌بندی زیستگاهی برای لاک‌پشت‌ها داشته باشیم می‌توانیم سه زیستگاه خشکی، آب شیرین و آب دریا برای آن‌ها در نظر بگیریم که هر سه نوع زیستگاه در معرض تخریب و تهدید قرار دارد. زیستگاه لاک‌پشت‌ها در معرض انواع آلودگی‌ها، سموم، علف‌کش‌ها و کودها است همچنین از بین رفتن مناطق مرجانی، مناطق ساحلی، مناطق جنگلی، مراتع، تالاب‌ها و رودخانه‌ها، آلودگی رودخانه‌ها ناشی از فاضلاب‌ها و مواد شیمیایی و حتی جاده سازی‌ها عواملی هستند که زیستگاه‌های لاک‌پشت‌ها را نابود می‌کنند.

ایران را تشریح و اظهار کرد: در ایران ۱۰ گونه لاک‌پشت از شش خانواده داریم که پنج گونه آن دریایی و شامل لاک‌پشت‌های سرخ، سبز، زیتونی، عقابی و پشت چرمی می‌شود.

لاک‌پشت‌های سرخ و چرمی در ایران نادر

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – طاهره ترابی‌مهوش، به گفته کارشناسان حوزه جنگل کاشت یک میلیارد درخت طی چهار سال، بیشتر به رؤیا شباهت دارد زیرا نخستین اشکال این وعده این است که دولتمردان اصلاً توجه ندارند که دو سال از دوره دولت حاضر تمام شده و فقط دوسال دیگر باقی مانده! کسانی که تصمیم گرفته‌اند بعد از دوسال چنین مطلبی را اعلام کنند، کاش لااقل حساب می‌کردند در طول مدتی که گذشته چند درخت کاشته شده است؟

طرح جنگل‌های دست‌کاشت و درپی آن طرح مردمی کاشت یک میلیارد نهال طی چهار سال، موضوعی است که از همان ابتدا حرف و حدیث‌های زیادی به‌همراه داشت. درحالی‌که مدیران و بخشی از بدنه کارشناسی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری به‌عنوان یک ضرورت از آن یاد می‌کنند، گروه دیگری از اساتید و کارشناسان، حفاظت از منابع موجود و احیای آن‌ها را مقدم بر کاشت نهال جدید می‌دانند.

بر این اساس با توجه به اهمیت این موضوع برآن شدیم تا با اسفندیار خرائلی، مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان و هادی کیادلیری؛ دانش آموخته جنگلداری و دانشیار دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست گفت‌وگویی در این باره ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان با بیان اینکه همدان به‌دلیل قرار گرفتن بر روی یک فلات بلند، انشعاب همه آب‌ها از آن و وارد نشدن هیچ آبی به استان یکی از استان‌های کم‌جنگل به حساب می‌آید، گفت: دلیل این امر به ارتفاع استان از سطح دریا بازمی‌گردد حال آنکه ساختار جنگل‌ها به گونه‌ای است که در ارتفاعات بیش از دو هزار و ۲۰۰ متر تنها آنچه شاهد خواهیم بود، مراتع هستند.

اسفندیار خرائلی با تأکید بر اینکه در حال حاضر مناطق جنگلی همدان، دارای ترکیبی از شراب‌لاندها، گونه‌های درختچه‌ای و مراتع است، اذعان کرد: تنها مناطق جنگلی این استان در بخش طبیعی زاگرسی در جنوب استان و در جنگل‌های منطقه ایرانی تورانی در شهرستان فامنین قرار دارد.

وی ادامه داد: مسئله این است که حتی در خصوص تاج پوشش جنگل‌های طبیعی نیز با

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم؛ کارشناس دفتر حیات وحش و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست ضمن تشریح وضعیت لاک‌پشت‌های جهان و ایران، برداشت مستقیم به‌منظور تجارت و افزایش گرمای زمین را به‌عنوان عوامل تهدیدکننده لاک‌پشت‌ها برشمرد.

اصغر مبارکی گفت: روز جهانی لاک‌پشت در سال ۲۰۰۰ به همت یک سازمان غیردولتی به نام سازمان نجات لاک‌پشت‌های آمریکا نامگذاری شده که هدف اصلی آن، حفاظت و افزایش آگاهی در خصوص اهمیت لاک‌پشت‌ها بوده است.

وی افزود: متأسفانه لاک‌پشت‌ها به‌عنوان راسته‌ای که از جنبه‌های مختلف اکولوژیک، بیولوژیک، دیرینه شناختی و اقتصادی از اهمیت بالایی برخوردار هستند اما کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند و جزء معدود گونه‌هایی هستند که وضعیت حفاظت مناسبی ندارند.

۳۳۵ گونه ثبت شده لاک پشت در جهان

کارشناس دفتر حیات وحش و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست به تعداد گونه‌های لاک پشت ثبت شده جهان اشاره و اظهار کرد: ۳۳۵ گونه لاک‌پشت در دنیا ثبت شده است که با احتساب زیرگونه‌ها به بیش از ۴۴۲ گونه و زیرگونه می‌رسد. این گونه‌ها متشکل از ۱۴ خانواده هستند. از ۳۲۵ گونه لاک‌پشت ثبت شده در جهان، ۱۳۵ گونه و به عبارتی ۴۰ درصد آن در فهرست سرخ IUCN (اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت) به عنوان گونه‌های در معرض تهدید قرار دارند، این وضعیت برای گونه‌ای که جزء گونه‌های شاخص تنوع زیستی محسوب می‌شود، تصایف‌بار است.

مبارکی با بیان اینکه از ۳۳۵ گونه لاک‌پشت

ثبت شده در دنیا، هفت گونه دریایی و بقیه

گونه‌ها آب شیرین یا خشکی هستند، اظهار کرد:

کشورهای آمریکا با داشتن ۵۹ گونه، مکزیک ۴۸

گونه، چین و اندونزی ۳۵ گونه و هند ۳۳ گونه از

لاک پشت‌ها، در رده‌های برتر دنیا به لحاظ فراوانی

لاک‌پشت قرار دارند و دارای بیشترین تعداد از

گونه‌های لاک‌پشت هستند.

اوج مصرف غذایی لاک‌پشت‌ها در جنوب شرق آسیا

وی در ادامه به عوامل تهدیدکننده لاک پشت‌ها اشاره کرد و گفت: یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده لاک‌پشت‌ها برداشت مستقیم به‌منظور تجارت است که ضربه سنگینی به بقای این گونه وارد کرده است. در کشورهای استرالیا، آمریکا و جنوبی و مرکزی تجارت لاک‌پشت برای استفاده غذایی انجام می‌شود البته اوج آن در